

***Sprawozdanie
z realizacji zadań wynikających
z ustawy o wspieraniu rodziny
i systemie pieczy zastępczej
w roku 2017***

Złocieniec, marzec 2018

I. Wprowadzenie

Ustawa z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017r, poz. 697, 1292, 2217 z 2018r. poz. 107 t.j.) nałożyła na samorządy województw i gmin zadania do realizacji wynikające z w/w ustawy. Nagromadziło to szereg zadań mających na celu rozwój działań na rzecz rodziny poprzez wzmocnienie jej roli i funkcji oraz zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych, a także przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej. Ta wieloaspektowa praca z rodziną naturalną ma służyć ochronie odpowiedniego poziomu życia oraz ograniczyć umieszczanie dzieci w rodzinach zastępczych lub w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W związku z tym Rada Miejska w Złocieńcu Uchwałą Nr VIII/36/2015 w dniu 26 lutego 2015r. uchwaliła Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Złocieniec na lata 2015-2017.

Art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Należy do nich:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) uchylony
 - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie.
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej

trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej zamieszkałego na terenie gminy.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności oraz organizacji pieczy zastępczej, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Realizowany jest w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi oraz organizacjami społecznymi.

II. Działania zrealizowane w 2017 roku w odniesieniu do zadań własnych gminy wymienionych w art.176 ustawy.

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Uchwałą Nr VIII/36/2015 Rady Miejskiej w Złocieńcu z dnia 26 lutego 2015r. przyjęty został Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Złocieniec na lata 2015-2017.

Powyższy program zakładał następujące cele:

- a) podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodzin,
- b) zapewnienie rodzinom mającym trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej wsparcia i pomocy asystenta rodziny we współpracy z pracownikiem socjalnym,
- c) szeroka współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny,
- d) zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- e) zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny,
- f) podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Powyższe cele realizowane były w 2017r. następująco:

a) podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodzin:

- podniesienie kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób pracujących na rzecz rodzin poprzez udział w szkoleniach, doksztalcanie poprzez prenumeraty publikacji specjalistycznych,
- systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, nauczycieli, pracowników służby zdrowia,
- motywowanie członków rodzin do podejmowania działań na rzecz ograniczenia bądź

niwelowania własnych dysfunkcji,

- motywowanie mieszkańców gminy do udziału w projektach mających na celu aktywizację społeczną i zawodową,
- angażowanie i motywowanie rodzin do korzystania ze wsparcia dla rodziców poprzez udział w „Szkołach dla rodziców”,
- zamieszczenie na stronie internetowej i tablicach ogłoszeń MGOPS informacji o zakresie i formach wsparcia dla rodzin będących w kryzysie.

b) zapewnienie rodzinom mającym trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wsparcia i pomocy asystenta rodziny we współpracy

z pracownikiem socjalnym:

- umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny,
- umożliwienie bezpłatnego dostępu do konsultacji psychologicznych, pedagogicznych, prawnych oraz terapeuty uzależnień.

c) szeroka współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny:

- placówki oświatowe na terenie Gminy Złocieniec (pedagog, wychowawca),
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Złocieńcu,
- Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Złocieńcu,
- Komisja mieszkaniowa w Złocieńcu,
- Komisariat Policji w Złocieńcu,
- Straż Miejska w Złocieńcu,
- Zespół interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Złocieniec oraz grupy robocze,
- służba zdrowia (lekarz rodzinny, pielęgniarka środowiskowa, położna,
- Złocieniecki Ośrodek Kultury,
- Złocieniecka Świetlica „Promyczek”, Świetlice wiejskie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim,
- Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Drawsku Pomorskim,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Drawsku Pomorskim,
- Sąd Rejonowy w Drawsku Pomorskim,
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej UW w Szczecinie,
- związki wyznaniowe,

- lokalne samorządy,
- lokalna prasa.

d) zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży:

- ocena sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym oraz konsultacje ze specjalistami, pedagogami, psychologiem w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcjonalność rodziny,
- praca socjalna polegająca na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich względem dzieci,
- spotkania i pogadanki organizowane w szkołach przez Komisariat Policji w Złocieńcu.

e) zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny:

- udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej pomocy finansowej. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocieńcu w 2017r. wypłacił świadczenia pieniężne wg poniższej tabeli:

Forma świadczenia pieniężnego	Liczba świadczeń	Kwota
Zasiłek rodziny na dziecko	11925	1.350.391,91zł
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka	80	61.665,22zł
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka finansowana z budżetu państwa	119	119.000,00zł
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	298	152.558,49zł
Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	586	112.225,06zł
Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1665	154.802,92zł
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	572	58.894,61zł

Świadczenie pielęgnacyjne	515	722.205,00zł
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1067	65.270,57zł
Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	811	69.514,66zł
Świadczenie rodzicielskie	643	571.843,89zł
Zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności	4351	665.703,00zł
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	2424	972.503,29zł
Świadczenie wychowawcze bez świadczenia na pierwsze dziecko	1.10.0574	5.259.667,30zł
Świadczenie wychowawcze ze świadczeniem na pierwsze dziecko z powodu niskich dochodów	7961	3.960.930,32zł
Świadczenie wychowawcze ze świadczeniem na pierwsze dziecko z powodu niepełnosprawności	285	141.384,10zł
Specjalny zasiłek opiekuńczy	227	117.134,20zł
Zasiłek dla opiekuna	198	102.960,00zł
Jednorazowe świadczenie „Za Życiem”	3	12.000,00zł

- objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej uczestniczył w realizacji rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Finansował Żywnienie takie jak: obiady w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i przedszkolach dla **179 dzieci na kwotę 72.056,00zł**. Ogółem programem dożywiania w placówkach oświatowych oraz w stołówce MGOPS zostało objętych **348 osób na kwotę 142.056,00zł**;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocieńcu udzielił pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych w formie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej **1 rodzinie** z powodu choroby psychicznej oraz z zakresu zadań własnych gminy **1 rodzinie** w formie usług fizjoterapeutycznych;

- **prace społecznie – użyteczne** – w okresie od 01.02.2017r. do 30.11.2017r. pracę rozpoczęło **23 osoby, a zakończyło 12 osób**. Na ten cel wydatkowano kwotę **59.591,70zł**;
- **Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny** jako system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin wielodzietnych. Przyjętych zostało **24 wnioski, wydanych kart było 106**;
- **stypendia szkolne** – przyjęto **235 wniosków**, wydatkowano łączną kwotę **98.767,23zł**. Na stypendia szkolne wydatkowano kwotę **95.468,03zł – 226 osób**, na zasiłek szkolny **3.299,20zł – 8 osób**, 1 osoba zrezygnowała z zasiłku szkolnego;
- na pomoc w formie **dodatków mieszkaniowych** w roku 2017 wydatkowano kwotę **826.898,75 zł**. Z tej formy pomocy skorzystało **425 gospodarstw domowych**, w tym 19 na wsi. Ogółem wypłacono **933 dodatków mieszkaniowych**;
- W 2017 roku wypłacono ogółem **6.991,40 zł.**, w tym: na wypłatę **478 dodatków energetycznych** - kwotę **6.854,31 zł.**, na koszty obsługi wydatkowano kwotę **137,09 zł**. Z dodatku energetycznego skorzystało **57 rodzin** w tym **1 rodzina** z terenu wiejskiego.

Wysokość dodatku energetycznego w okresie I – IV.2017r

- dla gospodarstw jednoosobowych – **11,29 zł.** miesięcznie,
- rodzina licząca od 2 do 4 osób – **15,68 zł.** miesięcznie,
- rodzina 5-cio osobowa i powyżej – **18,81 zł.** miesięcznie,

Wysokość dodatku energetycznego w okresie V – XII.2017r

- dla gospodarstw jednoosobowych – **11,22 zł.** miesięcznie,
- rodzina licząca od 2 do 4 osób – **15,58 zł.** miesięcznie
- rodzina 5-cio osobowa i powyżej – **18,70 zł.** miesięcznie.

f) podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej:

- pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w prawidłowym funkcjonowaniu, poprawy warunków mieszkaniowych, praca nad niwelowaniem dysfunkcji poszczególnych członków rodziny,
- uczestniczenie w posiedzeniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w

pieczy zastępczej - 36 spotkań,

- działania pomocowe zmierzające do stworzenia takich warunków w funkcjonowaniu rodziców umieszczonego dziecka, by możliwy był powrót dziecka do rodziny biologicznej,
- możliwość korzystania z bezpłatnych porad prawnych (Sąd Rejonowy).

2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny.

W 2017 roku asystent rodziny brał udział w następujących szkoleniach i warsztatach:

- „Asystentura jako alternatywna forma pomocy rodzinie. Praca asystenta z rodzinami o szczególnych potrzebach”,
- Zadania asystenta rodziny w związku z Ustawą z dnia 4 listopada 2016r o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”,
- „Ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” - nowe zadania w jednostkach systemu pomocy społecznej od 1 stycznia 2017r.,
- „Pracownik socjalny i asystent rodziny a rola kierownika OPS w podziale zadań pomiędzy nimi”,
- „Nowelizacja Kodeksu Postępowania Administracyjnego z dnia 01.06.2017r w Ośrodkach Pomocy Społecznej”,
- Szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
- „Praktyczne aspekty interwencji wobec osoby doświadczającej przemocy i sprawcy przemocy. Warsztat: Rozmowa z osobą doświadczającą przemocy w rodzinie i osobą podejrzaną o przemoc”,
- „Dziecko jako ofiara przemocy. Procedura odebrania dziecka rodzinie”.

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

W ramach realizacji Programu Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy społecznej w Złocieńcu w 2017r. zatrudniał **2 asystentów** rodziny, którzy świadczyli wsparcie dla **25 rodzin** przeżywających trudności w wypełnianiu roli opiekuńczo-wychowawczej.

W trakcie okresu sprawozdawczego zakończono współpracę z 1 rodziną ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy społecznej w Złocieńcu został zakwalifikowany do dofinansowania w

ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017” przez Wojewodę Zachodniopomorskiego z Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie. Na realizację tego zadania otrzymał dotację ze środków budżetu państwa w wysokości **36.608,13 zł**.

Na wynagrodzenia osobowe dla zatrudnionych asystentów rodziny ośrodek pomocy wydatkował łącznie kwotę **42.567,00 zł** w tym:

- **30.872,00 zł** – finansowane z budżetu gminy,
- **11.695,00 zł** – finansowane z innych źródeł.

Analizując sytuację rodziny oraz przyczyny kryzysu asystent rodziny stara się przeciwdziałać marginalizacji i degradacji społecznej rodziny, stara się wzmocnić rolę i funkcję rodziny, rozwija umiejętności opiekuńczo-wychowawcze w rodzinie, stara się zapewnić usługi opiekuńcze i specjalistyczne dla rodzin z dziećmi, dąży do reintegracji rodziny, pozyskuje wsparcie instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka, organizuje możliwość uzyskania konsultacji i poradnictwa specjalistycznego.

W rodzinach objętych współpracą asystenta rodziny prowadzone były następujące działania:

- ➔ Udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego:
 - instruktaż prawidłowego sprzątnia mieszkania (sporządzenie rozkładu stałych czynności utrzymujących porządek w mieszkaniu – podział obowiązków na członków rodziny),
 - trening kulinarny (piramida żywieniowa, zasady zdrowego żywienia),
 - trening kompetencji w zakresie dbania o zdrowie (edukacja i trening w zakresie profilaktyki zdrowotnej i higieny, zasady pielęgnacji dzieci),
 - edukacja w zakresie zachowania higieny osobistej,
 - edukacja w zakresie gospodarowania budżetem analiza dochodów i wydatków, planowanie i monitorowanie wydatków, nabywanie umiejętności racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi poprzez określenie stopnia ważności potrzeb, zobowiązania wynikające z podjęcia pożyczki gotówkowej, zakupów na raty itp.,
 - edukacja w zakresie oszczędnego gospodarowania mediami (sposoby oszczędzania wody, prądu, gazu itp., założenie organizera porządkującego dokumentację),
 - wykorzystywanie swoich możliwości i uprawnień w celu pozyskania dodatkowych dochodów,
 - pomoc w załatwianiu spraw urzędowych.
- ➔ Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych.

Podczas pracy z rodziną zbierane są informacje o jej sytuacji rodzinnej, Środowisku wychowawczym, problemach i dotychczasowych próbach ich rozwiązania. Na tej podstawie sporządzane są indywidualne plany pracy z rodziną obejmujące m.in. wskazania dotyczące możliwości ubiegania się o wsparcie finansowe.

➔ Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych:

- poprawa wzajemnej komunikacji w relacjach rodzic-dziecko (rozmowy o prawidłowym komunikowaniu się, wyrażaniu uczuć i wzajemnych potrzeb),
- trening psycho-edukacyjny (radzenie sobie ze stresem, zniechęceniem, lękiem, bezsilnością i własnymi emocjami),
- trening asertywności i budowania poczucia własnej wartości (zachowania asertywne w sytuacji prezentowania własnej opinii oraz reakcji na krytykę i atak),
- praca nad usprawnieniem porozumiewania się w drodze dialogu, którego efektem będzie nabycie prawidłowych nawyków w zakresie mówienia i słuchania (rozmowy edukacyjne dot. używania odpowiedniego słownictwa adekwatnego do wieku i sytuacji),
- wsparcie psychologiczne dla rodziców i dzieci (informowanie o możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy psychologicznej oferowanej przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w Złocieńcu oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Drawsku Pomorskim).

➔ Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi:

- działania na rzecz reintegracji rodziny (edukacja w zakresie wspólnego spędzania czasu przez rodziny – gry, zabawy, spacerów itp),
- poprawa relacji rodzic – dziecko (rozmowy o rolach w rodzinie – co należy do roli matki, ojca, dziecka itp., rodzaje postaw rodzicielskich i konsekwencje ich wdrażania ujawniające się w zachowaniu dziecka),
- podtrzymanie i zacieśnienie więzów rodzinnych (utrzymywanie kontaktu z rodziną, z dziećmi umieszczonymi tymczasowo w pieczy zastępczej),
- wdrażanie metod nagradzania i karania (bez stosowania przemocy),
- motywowanie do aktywnego uczestniczenia w Życiu szkolnym dziecka, utrzymywaniu systemowego kontaktu ze szkołą dziecka,
- kontakt z kuratorem, pedagogiem, wychowawcą klasy, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, lekarzem, Policją.

- ➔ Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w rodzinach objętych pieczą zastępczą.
- monitorowanie efektów podjętych działań,
 - pomaganie w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
 - udzielanie szeroko rozumianego poradnictwa np. prawnego, psychologicznego lub wskazywanie miejsc gdzie można uzyskać taką pomoc,
 - udzielanie informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy,
 - informowanie o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym,
 - wskazywanie miejsc zajmujących się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w hostelach, ośrodkach, schroniskach,
 - w razie potrzeby bądź na życzenie zainteresowanych zwracanie się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji,
 - w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamianie organów ścigania,
 - współpraca z innymi instytucjami i organizacjami.
- ➔ Wspieranie aktywności społecznej rodzin:
- zachęcanie, motywowanie do czynnego udziału w życiu społeczności lokalnej np.: udziału w festynach i imprezach kulturalnych,
 - informowanie o możliwościach i ofercie wypoczynku podczas wakacji, ferii zimowych, - udziału w wydarzeniach szkolnych (rozpoczęcie roku szkolnego, pasowanie na ucznia, zabawy choinkowe, kiermasze itp.).
- ➔ Motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych:
- diagnoza predyspozycji zawodowych,
 - umożliwianie rozwoju w sferze zawodowej poprzez możliwość uczestnictwa w różnego rodzaju szkoleniach, kursach realizowanych przez PUP (np. warsztaty w obszarze aktywnego poszukiwania pracy, opracowanie dokumentów aplikacyjnych), - informowanie o odbywających się kursach zawodowych organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy,
 - motywowanie do utrzymania aktywnego kontaktu z PUP.
- ➔ Udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej:
- informowanie o sposobach poszukiwania pracy,

- nauka pisania CV, listu motywacyjnego, Życiorysu,
 - zasady autoprezentacji podczas rozmowy kwalifikacyjnej,
 - motywowanie do utrzymywania pracy poprzez rozmowy wspierające.
- ➔ Prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci:
- konsultacje dla rodziców (jak motywować dzieci do nauki, organizacja przestrzeni do nauki, rozmowy o antykoncepcji, konsultacje w związku z karaniem i nagradzaniem dzieci, zacieśnianie więzi poprzez wspólne spędzanie czasu wolnego),
 - konsultacje dla dzieci (sposoby panowania nad emocjami, szacunek do rodziców, integracja rodzeństwa itp.).
- ➔ Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”, (Dz.U. z dnia 17 listopada 2016r. poz. 1860), która weszła w życie z początkiem 2017 roku nakłada na asystentów rodziny dodatkowe zadania.
- Przewiduje m.in., że przewodnikiem po systemie wsparcia dla rodzin, w których urodzą się dzieci z niepełnosprawnością lub ciężką chorobą, będzie asystent rodziny, którego zadaniem będzie koordynowanie dostępnej pomocy. Asystent ma być odpowiedzialny za koordynację usług poradnictwa w zakresie przezwyciężania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej oraz dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Koordynacja ma polegać na opracowywaniu wspólnie z osobami uprawnionymi katalogu możliwego do uzyskania wsparcia oraz występowaniu przez asystenta rodziny w imieniu osób uprawnionych, na ich żądanie, do podmiotów publicznych wykonujących zadania publiczne w zakresie szeroko rozumianego wsparcia społecznego lub podmiotów, którym takie zadania zlecono przez jednostki sektora finansów publicznych, z wyłączeniem świadczeniodawców, w celu umożliwienia im skorzystania ze wsparcia, na podstawie pisemnego upoważnienia.

Analizując działania, problemy ich rangę i specyfikę oraz nagminne potrzeby pilnych konsultacji psychologicznych i terapeutycznych wyłania się potrzeba zapewnienia niezależnego i dyspozycyjnego wsparcia – głównie psychologa.

W budżecie MGOPS na 2017r. ujęto środki na zatrudnienie psychologa na umowę zlecenie 24.000zł. W potrzebie zatrudnienia psychologa jako wsparcie pracowników socjalnych, uwzględniono jego zaangażowanie również w działania związane z przeciwdziałaniem przemocy. Ogłoszony został nabór

na to stanowisko, jednak nikt nie złożył oferty. Działania dotyczące zatrudnienia psychologa zostaną ponowione w 2018r.

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.

W 2017r. Gmina Złocieniec nie realizowała tego zadania z uwagi na brak rodzin wspierających.

c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówka taka powinna być prowadzona przez gminę, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. W gminie Złocieniec prowadzono Świetlicę Środowiskową „Promyczek” oraz Świetlice na terenie sołectw, których działania najczęściej ukierunkowane były na dzieci i młodzież wywodzącą się z rodzin patologicznych lub mających trudną sytuację materialną. Szeroką ofertę edukacji kulturalnej proponował Złocieniecki Ośrodek Kultury m.in. zajęcia taneczne, wokalne, muzyczne, plastyczne, ceramiczne oraz warsztaty teatralne.

4. Finansowanie.

b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

W 2017 roku finansowano podnoszenie kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach, kursach i warsztatach.

c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art.29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające.

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. W 2017 roku nie ponoszono wydatków na ten cel.

5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka

w wysokości:

- ➔ **10%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- ➔ **30%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- ➔ **50%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy zobowiązania finansowe. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocińcu w 2017 roku współfinansował pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinach zastępczych, jak również ponosił wydatki na utrzymanie lokalu i wynagrodzenia dla rodzin zastępczych.

Okres pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo - wychowawczej	1 rok 10% kosztów	2 rok 30% kosztów	3 rok 50% kosztów
Liczba dzieci	7	6	11

Liczba dzieci z gminy Złocieniec przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu drawskiego oraz poza terenem powiatu	Liczba dzieci w placówce opiekuńczo - wychowawczej w Drawsku Pomorskim	Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych poza powiatem
Liczba dzieci	1	5

Liczba osób z gminy Złocieniec usamodzielnianych, które opuściły pieczę zastępczą	Rodzinna piecza zastępcza	Instytucjonalna piecza zastępcza
Liczba osób	2	0

W 2017r. wydatki na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych wyniosły **69.263,76 zł** (19 dzieci). Natomiast wydatki na utrzymanie dzieci w placówkach opiekuńczo -

wychowawczych wyniosły **76.647,65zł** (5 dzieci).

6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocieńcu realizuje powyższe zadanie przekazując półroczne sprawozdania wojewodzie zachodniopomorskiemu w wersji elektronicznej.

Sprawozdania, informacje i analizy były sporządzane również na zgłaszane potrzeby władz nadrzędnych.

7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej zamieszkałego na terenie gminy.

Monitoring sytuacji dzieci przebywających w rodzinach zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji prowadzony jest na bieżąco zarówno przez asystentów rodziny jak i pracowników socjalnych. W związku z tym Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocieńcu prowadzi szeroką współpracę z instytucjami zajmującymi się sprawami rodziny (placówkami oświatowymi, Powiatowym Centrum Pomocy rodzinie i Ośrodkiem Wspierania dziecka i Rodziny w Drawsku Pomorskim, Policją, Zespołem Interdyscyplinarnym w gminie Złocieniec). W przypadku powzięcia informacji o zagrożeniu bezpieczeństwa dzieci w rodzinie natychmiast informowany jest Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Drawsku Pomorskim.

Z analizy wynika, iż utrzymuje się wysoka liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej (wg gmin). Na przyczyny tych kryzysów składają się różne problemy w rodzinie, głównie: brak umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców, uzależnienie od alkoholu, przemoc, niepełnosprawność rodziców i inne.

Rodziny zagrożone odebraniem dzieci w ocenie kuratorów i OPS-ów	wg kuratorów	wg OPS-ów
Liczba dzieci	2	5

III. Inne działania realizowane w ramach wspierania rodziny w Gminie Złocieniec.

- W Gminie Złocieniec działa Zespół Interdyscyplinarny, którego obsługę powierzono Miejsko-Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Złocieńcu. Działalność zespołu pozwala wcześniej

wykrywać, przeciwdziałać i zapobiegać patologii w rodzinach, zwłaszcza występującej w nich przemocy. Podejmowanie interwencji w Środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby pokrzywdzonej.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015r. Poz. 1390 t.j.), Zespół Interdyscyplinarny w 2017 roku realizował działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Zadaniem Zespołu jest prowadzenie zintegrowanych działań oraz koordynowanie działań podmiotów o których mowa w art. 9a ust.10 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, tj. Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, służby zdrowia, oświaty, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Corocznie po zakończonym roku sprawozdawczym podmioty ujęte w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie składają Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego informację z realizacji założeń programowych. Uzyskane dane ujmowane są w sporządzanym sprawozdaniu.

Asystenci rodziny uczestniczą w działaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy. Są czynnie zaangażowani w pracę związaną z obsługą administracyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Złocieniec (sprawozdawczość, prowadzenie procedur i współpraca z podmiotami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy).

Działanie te są prowadzone równolegle z zadaniami wynikającymi z zakresu obowiązków na stanowisku pracy asystenta rodziny i ma również wpływ na obciążenie asystentów rodziny pracą i sposób jej organizacji.

- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocińcu w roku 2017 był głównym organizatorem kampanii **„Biała Wstążka”** mającej na celu zatrzymanie przemocy wobec kobiet, do której włączyli się: Komisariat Policji w Złocińcu, Urząd Miejski w Złocińcu, Straż Miejska w Złocińcu i WOPR Powiatu Drawskiego.
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocińcu w ramach współpracy z Kuratorium Oświaty w Szczecinie podjął działania związane z wyjazdem **34 dzieci** z rodzin wymagających wsparcia na kolonię letnią do OW Wille Płazówka i Tady, ul. Sądecka 54a, 57b, 34-531 Murzasichle w terminie 13-22.08.2017r.

- Od listopada 2016r. prowadzony był Projekt socjalny „Gimnazjalisto spójrz inaczej”, który obejmował działania z zakresu profilaktyki uzależnień i promował zdrowy styl życia. W ramach projektu uczniowie uczestniczyli w warsztatach prowadzonych przez specjalistów ds. uzależnień, psychologów, spotkali się z przedstawicielami Policji i Straży Miejskiej, kuratorem zawodowym oraz odbyli spotkanie w Ośrodku Leczenia Uzależnień w Stanominie. Projekt ten był realizowany w Zespole Szkół przy ul. Czwartaków w Złocieńcu (obecnie Szkoła Podstawowa nr 3). Zakończenie projektu nastąpiło w marcu 2017r.

- Od maja do października 2017r. realizowany był program edukacyjno – informacyjny jako projekt socjalny „Świadomy senior To bezpieczny senior” dotyczący osób w wieku 60+ jako działanie profilaktyczne selektywne. Skuteczne zapobieganie zachowaniom aspołecznym, w szczególności skierowanych przeciwko seniorom, jest ważnym obszarem wspólnych działań wielu instytucji w budowaniu stabilnego i bezpiecznego życia seniorów. Głównym celem tego przedsięwzięcia było zwiększenie poziomu wiedzy osób w wieku senioralnym na temat przemocy domowej i uzależnień oraz bezpieczeństwa.

W ramach działań projektowych 17 października 2017r. odbyło się spotkanie z Panią Małgorzatą Mieszkowicz – Adamowicz – certyfikowaną specjalistką psychoterapii uzależnień, która poprowadziła wykład edukacyjny na temat przeciwdziałania przemocy wśród osób starszych. Ponadto zostały przekazane informacje na temat zjawiska przemocy domowej towarzyszących jej uzależnień, skutków zachowań ryzykownych, stosowania przemocy i konsekwencji prawnych stosowania różnych form przemocy.

Dnia 18 października 2017r. do grupy seniorów przybyli z wizytą funkcjonariusze z Komisarzatu Policji w Złocieńcu w osobach : st. sierż. Damian Sieciarek, st. asp. Marcin Łoziński i sierż. Marek Biernacki, którzy poprowadzili bardzo pouczającym wykład na temat interweniowania w sprawie podejrzenia przemocy w rodzinie. Ponadto mówili o zagrożeniach, na które narażeni są seniorzy. Dlaczego tak ważne jest, aby seniorzy byli czujni, uważni i potrafili w konkretnych sytuacjach być asertywni. Tylko taka postawa jest gwarancją tego, że nie staną się ofiarami osób nieuczciwych, oszustów czy złodziei. W trakcie wizyty mundurowi zachęcali również seniorów do poświęcenia większej uwagi bezpieczeństwu na drodze. Przypomnieli o obowiązku używania elementów odblaskowych na odzieży wierzchniej przez pieszych poruszających się po zmierzchu poza obszarem zabudowanym.

Wnioski i potrzeby związane z realizacją zadań

- zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie kosztów związanych z pobytem dzieci w pieczy zastępczej,

- zwiększenie liczby zatrudnionych asystentów rodziny (o 1 etat),
- zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie kosztów szkoleń pracowników – asystentów rodziny i pracowników socjalnych w zakresie wspierania rodzin,
- tworzenie sprzyjających warunków rozwoju dzieci, w tym rozwijanie ich zainteresowań,
- tworzenie systemu szybkiej interwencji (opracowanie procedur),
- praca z rodzinami przeżywającymi trudności w celu poprawy ich kompetencji wychowawczych, a co za tym idzie ograniczenia liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej,
- poszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym zwiększenie ilości bezpłatnych konsultacji psychologicznych, pedagogicznych, prawnych dla rodzin niewydolnych opiekuńczo – wychowawczych,
- poprawa sytuacji mieszkaniowej rodzin doświadczających trudności opiekuńczo – wychowawczych.

IV. Zakończenie

Głównym założeniem Programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji. Szczególnie związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, a także edukacją, profilaktyką środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny. Naczelnym elementem w pracy z rodziną powinno być wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, której konsekwencją jest zabieranie dziecka z domu rodzinnego. Umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej następuje dopiero po wykorzystaniu możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej oraz kiedy nie ma możliwości zapewnienia temu dziecku opieki w rodzinie zastępczej. Aby zwiększyć szanse powrotu dziecka do rodziny naturalnej, praca socjalna z rodzicami biologicznymi powinna być prowadzona również po zabraniu dziecka z domu rodzinnego.

Współpraca wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami polega na objęciu pomocą całej rodziny już na początkowym etapie występujących problemów, tak aby nie dopuścić do ich eskalacji, której konsekwencją może być umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej. Działania, które są podejmowane na rzecz wprowadzania pozytywnych zmian w rodzinie są liczne i wielokierunkowe. Praca asystenta opiera się na bezpośrednim kontakcie, na rozmowach nawet tych najbardziej osobistych. Zmianowość w takich rodzinach jest powolna i wymaga trafnego zdefiniowania zakresu pomocy i wsparcia, szukania wspólnie rozwiązań oraz celu, do którego rodzina chce dążyć. Cel jednak musi być realistyczny i możliwy do osiągnięcia biorąc pod uwagę zasoby rodziny jej deficyty i bariery. Ważnym jest więc kontynuowanie działań asystenta rodziny w celu podtrzymania efektów, które udało się już wypracować i osiągnąć.

Zrozumienie integralności działań i stworzenie właściwych warunków do ich realizacji w znacznym stopniu ograniczy koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej i umożliwi funkcjonowanie dziecka w rodzinie naturalnej, która w sposób prawidłowy zabezpieczy wszystkie potrzeby dziecka.

Zgodnie z art. 15 ust 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. Przy czym optymalna ilość rodzin objętych pomocą mieści się w granicach 10 (zalecenia szkoleniowców i organów kontrolujących oparte na analizach skuteczności działań).

Z uwagi na ograniczoną ilość rodzin, z którymi asystent pracuje nie jest możliwe prowadzenie tej formy wsparcia zgodnie z oczekiwaniami. Ograniczenie do 15 rodzin objętych bieżącą asystenturą skutkuje oczekiwaniem na pomoc asystenta rodziny, pomimo występujących przesłanek do objęcia rodziny tą formą wsparcia.

Pomimo rotacji rodzin przy dotychczasowej obsadzie wystąpią trudności w prawidłowej realizacji zadań nałożonych MGOPS, tym bardziej, że wzrastają oczekiwania i nakładane są kolejne zadania.

Przy obecnej obsadzie etatowej nie ma możliwości właściwej realizacji powierzonych zadań. Powoduje to konieczność zatrudnienia kolejnego asystenta rodziny. Plany finansowe Gminy Złocieniec na 2018r. zabezpieczają wydatki na zatrudnienie w 2018r. 2 asystentów rodziny. Ujęta w planie kwota 98.680,00zł wystarczy na zatrudnienie dwóch asystentów rodziny przez okres 12 miesięcy, gdyż Gmina Złocieniec corocznie korzysta z dotacji rządowej na ten cel. Nadmienić należy, iż Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej do chwili obecnej nie ogłosił jeszcze Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2018, w ramach którego w 2017r. Gmina Złocieniec otrzymała dofinansowanie na wynagrodzenia osobowe dwóch zatrudnionych asystentów rodziny.

Praca z rodziną, która nakłada się na siebie w zakresie pomocy społecznej, wspierania rodziny i przeciwdziałania przemocy w rodzinie wymaga wzmocnienia kadrowego o usługi psychologa (w budżecie gminy na 2017 rok ujęto środki na zatrudnienie psychologa na umowę zlecenie). Przez długie lata alternatywne wsparcie realizowane było przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny, którzy indywidualnie, na miarę swojej wiedzy i możliwości świadczyli pomoc i organizowali wsparcie szukając sposobów dotarcia do osób ze specjalistycznym przygotowaniem. Dostępność i dyspozycyjność psychologa na rzecz MGOPS Złocieniec, zaangażowanego w pracę z rodzinami, wspierającego asystentów rodziny i pracowników socjalnych jest niezmiernie ważnym elementem skuteczności prowadzonych działań.

Program Wsparcia Rodziny w gminie Złocieniec na lata 2015 – 2017 wyznaczył kierunki działań dla instytucji, placówek i organizacji działających w obszarze pomocy rodzinie spajając działania sektora publicznego oraz pozarządowego. Analiza podejmowanych działań wskazuje, że podmioty realizujące cele i zadania określone w Programie dołożyły starań, by oferta wspierania złocienieckich rodzin była szeroko dostępna i dopasowana do ich potrzeb.

Pomimo podejmowanych działań mających na celu podniesienie jakości współpracy służb działających w obszarze rodziny, a szczególnie ops-ów i sądu, istnieje potrzeba dalszego zacieśniania współpracy i wypracowanie standardów, które miałyby wpływ na skuteczną pomoc dziecku i rodzicom. Działania te wymagają wspólnych rozwiązań w dążeniu do jednolitego postrzegania rodziny i jej problemów, a nie rozwiązywania jedynie kryzysów zgodnie z kompetencjami poszczególnych służb bez integracji działań. Zintegrowane działania służb mogą przyspieszyć nie tylko powroty dzieci z pieczy zastępczej do rodziców, ale mogą zmniejszyć liczbę rodzin zagrożonych odebraniem dzieci.

Program na lata 2018 – 2021 będzie kontynuacją zamierzeń i wyznaczonych celów zgodnie z ustawą w oparciu o specyfikę i potrzeby oraz możliwości i zasoby gminy Złocieniec.

Kierownik
Miejsko – Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Złocieńcu

Grażyna Buczek